

jaar op 3 september feestelijk in gebruik genomen. Ook in Baambrugge zat men niet stil. Op 29-10-1908 werd aldaar de nog immer bloeiende ijsclub opgericht.

De economische ontwikkeling in het dorp Abcoude maakte het aantrekkelijk om in datzelfde jaar een afdeling Abcoude van de Eindhovensche Boerenleenbank op te richten.

De laatst verschenen Angestelkroniek nr 26 heeft een goed onthaal gehad. Een enkeling heeft gezien dat het onderschrift op pagina 313 niet correct is. Het geluk van de familie Uiterwaal blijft onveranderd. Maar het juiste onderschrift is: V.l.n.r. Ries Sr, Theo, Kees, Gerarda en Ries Jr.

Tenslotte wenst zowel het Bestuur van uw Historische Kring als de redactie van uw lijfblad De Angestelkroniek u het allerbeste voor het komende jaar.

BOTSHOL: de geschiedenis van uitgebleven droogmakingen

deel 2

In ons aprilnummer 25 van dit jaar heeft Fons Compier geschreven over de geschiedenis, de overgang naar Abcoude Proostdij en de plannen tot droogmakerij van dit fantastische natuurgebied in onze gemeente.

Plannen tot droogmakerij.

Burgemeester Jhr. Dedel bereikte eind 1930 dat Ir. A.A. Mussert, de toenmalige hoofd-ingenieur van de Provinciale Waterstaat, een kleine commissie van onderzoek instelde naar de mogelijkheid tot droogmaking van de Botsholsche plassen. De commissiesamenstelling mocht dan 'klein' zijn, deze was ook wel zwaar, met al die titels er in: Dr. Ir. C.K. van Daalen (Rijkslandbouwconsulent), Dr. D.J. Hissink (directeur Bodemkundig Onderzoek te Groningen), Ir. E.H. Smit (Provinciale Waterstaat Utrecht), Ir. J.C. Pfeiffer (deskundige op het gebied van ontwatering) en last but not least Jhr. Mr. C. Dedel, burgemeester van Abcoude van 25.1.1924 tot 25.7.1934 en voorzitter van de veenderij Botshol. Tegenwoordig zou het niet zo gemakkelijk meer gebeuren dat degene die op een onderzoek aandringt, zelf tot de onderzoekers gaat behoren en dit bovendien met een 'dubbele pet'-status. Dat neemt niet weg dat aldus samengestelde commissies wel degelijk voortvarend te werk kunnen gaan: reeds na

ruim een jaar, in maart 1932, kon de commissie haar "Rapport betreffende een onderzoek naar eventuele drooglegging van de Botsholsche Plassen" van 18 bladzijden uitbrengen. Ik kan niet nalaten om uit de inleiding het volgende te citeren: .. *alsmede het feit, dat deze afgelegen en moeilijk bereikbare plassen uit oogpunt van sport en natuurschoon weinig of geen betekenis hebben, deden namelijk een onderzoek alleszins gewenscht schijnen.*

Waar de commissie *het feit* vandaan haalt, dat het natuurschoon nauwelijks iets voorstelde, is mij een raadsel: zelfs door strijdbare lieden die veel méér uit waren op drooglegging dan op objectiviteit, werd beaamd dat het bij de Botsholsche plassen om prachtige natuur ging, die in hun optiek evenwel niet opwoog tegen het belang van winning van landbouwgrond. In haar rapport vermeldde de commissie een gunstig oordeel over de toekomstige cultuurwaarde van de droog te leggen grond, met een te verwachten maaiveldhoogte van 5,30 m.-N.A.P. Het "kwelbezwaar" per hectare zou vergelijkbaar zijn met dat van de naastgelegen polder Groot-Mijdrecht, omstreeks 1930. Ook de polderlasten zouden min of meer overeenkomen met die belendende polder; in het rapport werden bedragen ad fl. 27,00 tot 30,00/m² genoemd en dat was ruim 5 keer zoveel als in het waterschap

Groot-Wilnis-Vinkeveen, alwaar in 1935 een tarief ad fl. 5.50 gold. Maar dat stond niet in het rapport vermeld....

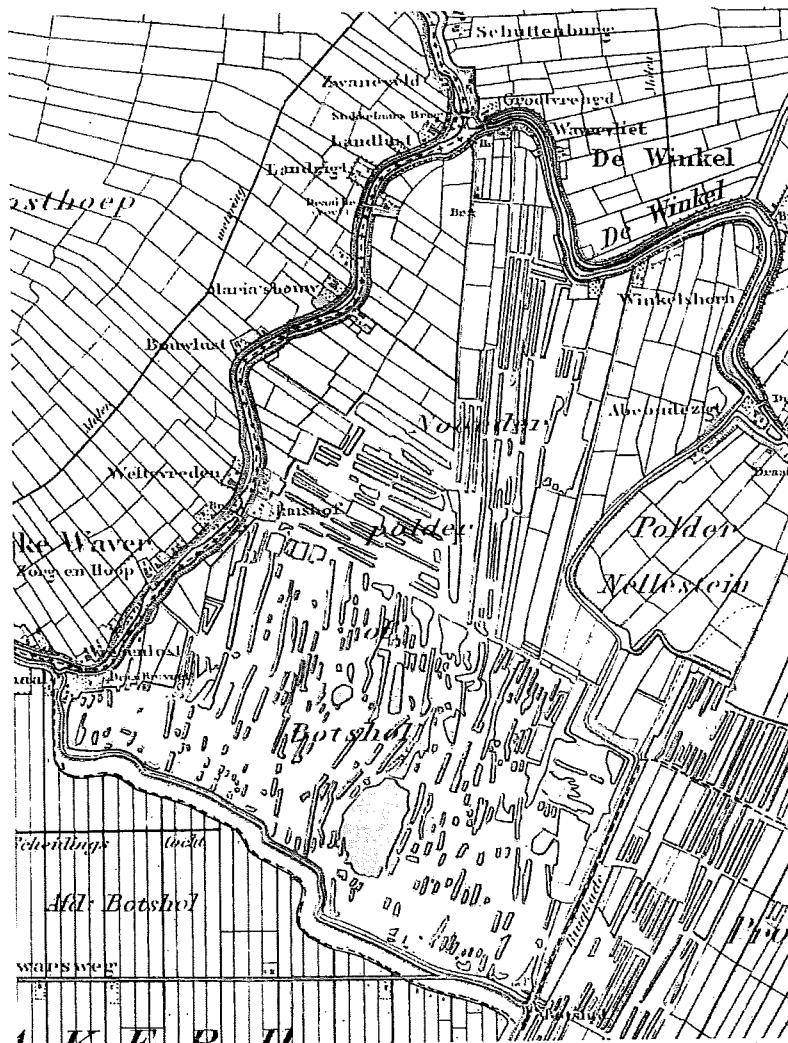
Daarin was wél opgenomen, dat het egaliseren van de droog te vallen bodem een uiterst bewerkelijke en dus dure aangelegenheid zou betekenen; drooglegging zou pas haalbaar zijn, indien de egalisering plaatsvond in het kader van een (zwaar) gesubsidieerd werkverschaffingsproject.

Het bleek mij niet mogelijk om uit te zoeken of de hoofd-ingenieur van de Provinciale Waterstaat op basis van het rapport het Provinciale bestuur om een besluit over de droogmaking heeft verzocht; een dergelijk besluit door Gedeputeerde Staten uit 1932-1933 of wellicht pas in 1934 is mij in ieder geval niet bekend. Het valt niet uit te sluiten dat de voorbereiding van de besluitvorming te lijden heeft gehad onder de concurrerende tijdsbesteding, die de hoofd-ingenieur er inmiddels op na was gaan houden: op 14 december 1931 was hij één van de oprichters in Utrecht van de Nationaal-Socialistische Beweging.

Hernieuwde initiatieven tot droogmaking.

In 1937 kwam de droogmaking van de Botsholsche plassen opnieuw aan de orde. Ditmaal had dat niets met een initiatief van een burgemeester te maken, maar alles met het ongenoegen bij het polderbestuur van Groot-Mijdrecht, over het grote hoeveelheden kwelwater, die vanuit de Botsholsche Plassen, ondanks de scheidingsdijk, naar Groot-Mijdrecht sijpelden. Dat deze dijk van meet af aan niet voor de waterwerende taak berekend was, stond als een paal boven water. Maar juist dat van 1880 daterende feit stelt het aanhangig maken van de droogmaking in een merkwaardig daglicht: waarom besloot het Polderbestuur –in 1937– ineens een situatie als motief aan te voeren, die toen al gedurende 50 jaar in Groot-Mijdrecht aan de orde was ?!

Het Polderbestuur vormde evenwel niet de enige drijvende kracht achter de droogmaking: in 1938

werd deze drastische ingreep ook als mogelijkheid genoemd in het rapport "De directe mogelijkheid tot werkverschaffing" van Ir. J.Th. Westhoff. Daarin werd een project van 180 ha. aangeduid. Ook het waterschap Botshol ijverde voor droogmaking en dat leidde in het najaar 1938 tot een onderhoud van B&W van Vinkeveen & Waverveen met de voorzitter van het polderbestuur van Botshol, almede met de heer Kooi, belanghebbende. Het Botshol-duo was komen aandringen op medewerking door Vinkeveen & Waverveen aan de droogmakerij en hanteerden daarbij 2 motieven: de oplevering van 180 ha. aan vruchtbaar land, alsmede verruiming van werkgelegenheid en welstand. Expliciet had het tweetal om een verklaring gevraagd dat de droogmaking van de Botshol werkverruiming zou impliceren. In de raadsvergadering van 18 oktober 1938 werd besloten de gevraagde verklaring af te geven. Deze actie bleef evenwel niet zonder reactie: in "De Ronde Venen" van 21 oktober 1938 liet 'een Vinkeveense lezer', een zogenaamde 'nathouder', de volgende tekst opnemen: "In de Gemeenteraadszitting van dinsdag jl. is

behandeld de vraag of drooglegging van de Botsholsche plassen werkverruiming zou beteken. Over de vraag of dit al of niet het geval is, wil ik van deze plaats niet spreken, doch deze vraag heeft een schrill licht geworpen op de vooruitzichten voor de onvolprezen Botsholsche plassen. Nadat een jaar geleden in dit blad eenige stukken hadden gestaan over het natuurschoon in deze plassen, hoorde men hier niet veel meer over, waardoor wij eenigermate in slaap gesust waren, denkende dat deze booze plannen nu van de baan waren. Tot onzen groote schrik hoorden wij nu weer deze alarmeerende geruchten, waaruit blijkt dat er niet veel hoop meer bestaat voor het behoud van dit uniek mooie stukje natuur.

Wat heeft men nu voor belang bij het stukje land dat de plas zou opleveren? Immers de oppervlakte is niet zo groot dat velen hun werk hierin zouden kunnen vinden, terwijl het droogmaken tot gevolg heeft dat een stuk natuurschoon zooals elders in ons land sporadisch voorkomt, onherroepelijk verdwijnt. Is hier geen roeping voor onze actieve vereeniging "Vinkeveen en Waverveen vooruit"? Wij twijfelen niet of een groot deel van inwoners van onze plaatsen zou een desbetreffend verzoek gaarne steunen en pogingen aanwenden om de Botsholsche plassen te behoeden voor verdwijnen. Wie neemt het initiatief hiervoor?"

In ieder geval niet het Waverveense gemeenteraadslid P. Smit, gelet diens volgende reactie, twee De Ronde

Venen—edities later, dus in november 1938: *De Botsholsche plassen vormen een uniek stukje natuurschoon, het is volkomen waar. Zij worden echter betrekkelijk weinig bezocht, slechts enkelen profiteren er van. Zou het bezoek in de toekomst*

Op 23 maart 1937 bezocht de Commissaris van de Koningin van Utrecht. Jhr. Mr. Dr. L.H.N. Bosch Ridder van Rosenthal de Botshol. Onze gemeente had toen nog een Burgemeester met hoge hoed. Mr. A.L. des Tombes. Beide heren zitten uiteraard voorin de roeiboot.

drukker worden, dan zal er veel van dit unieke natuurschoon verdwijnen. Droogmaken van deze plassen kost, meen ik, fl. 180.000,-, hoeveel arbeid zit daar niet in. Na de droogmaking zullen er zeker boerderijen worden gebouwd, het afzetgebied van den middenstander zal worden verruimd, arbeiders zullen er werk vinden. En waar de regeering aanspoort tot werkverruiming is het m.i. wel wat erg om ten opzichte van deze voorgestelde droogmaking van "booze plannen" te spreken.

De door 'droogmaker' Smit genoemde kosten ad fl. 180.000,- betroffen een veel te lage veronderstelling; wellicht verwarde hij dit bedrag met het aantal te winnen hectares, i.c. 180. Het kostenbedrag was in werkelijkheid op fl. 300.000,- begroot.

Had dit Waverveense raadslid toch ook wel degelijk oog voor het Botshol-natuurschoon, daar kon een andere, nogal militante 'droogmaker', i.c. het Abcoude-Proostdij raadslid IJ.C. de Jong, beslist niet op betrappt worden. In een discussie met burgemeester Des Tombe in de raadsvergadering van 11.11.1938 wist hij dit gemeentelijke gebiedsdeel af te doen als 'een wildernis, begroeid met riet en hier en daar een struik'. Ook meende hij dat "het publiek er geen natuurmonument in ziet, doch er slechts de afgelegen eenzaamheid zoekt". "Het gevolg hiervan is", aldus raadslid IJ.C. de Jong, "dat op den duur extra politietoezicht in den polder nodig is".

"De burgemeester is er dan ook meerdere keeren

geweest, terwijl het is voorgekomen dat er zelfs twee veldwachters tegelijk vertoefden". Dit citaat zou tot nieuwsgierigheid kunnen leiden omtrent aard en strekking van genoemd 'vertoeven'; de notulen vermeldden daarover echter geen nadere bijzonderheden.

In ieder geval hoopte 'droogmaker' De Jong, dat de gemeenteraad van Abcoude-Proostdij zou willen medewerken aan de droogmaking van de Botsholsche plassen. Edoch, burgemeester Des Tombe wenste deze aangelegenheid geheel anders te beoordelen. Hij wees er bijvoorbeeld op, dat Vinkeveen & Waverveen veel meer belang bij droogmaking zou kunnen hebben en dat de kwaliteit van de grond een even doorslaggevende als onzekere factor zou vormen.

In ieder geval achtte hij een uitspraak van de gemeenteraad over de drooglegging niet van belang en evenmin aan de orde.

Tot slot

Pas in juli 1940, dus reeds in bezettingstijd, werd er door Gedeputeerde Staten van Utrecht een besluit genomen: er zouden geen droogmakingsplannen voor de Botsholsche plassen gereali-

seerd worden. Opvallend genoeg wist 'de Ronde Venen' reeds op 3 mei 1940 het nat blijven van de Botshol te melden.

Met de 'wijsheid van achteraf' durf ik te stellen dat Gedeputeerde Staten ruim 66 jaar geleden een verstandig besluit hebben genomen, gelet op de buitengewoon moeilijk oplosbare problemen met betrekking tot het aangrenzende noordelijke gedeelte van Groot-Mijdrecht: een record-lage polder met een ernstig kwelwater-probleem. Je zou kunnen zeggen dat door het G.S.-besluit uit 1940 het probleemgebied 180 hectares kleiner is gebleven. Maar dat is niet helemaal waar: intussen heeft ook de Botshol zelf een probleem, namelijk dat van verdroging, waardoor een steeds lagere grondwaterstand. Daardoor wordt het steeds moeilijker om de in de Botshol aanwezige natuur (flora én fauna) in stand te houden. Ongetwijfeld zal dit probleem worden te lijf gegaan met plannen van aanpak, met daarin voorspelbare nuttige voornemens zoals 'een geconcentreerde inzet van mensen en middelen', en 'het doelgericht toepassen van instrumenten', etc. Maar ik vrees dat er niet zo bar veel tegen de verdroging valt uit te richten: doe bijvoorbeeld maar eens wat tegen steeds warmere en drogere zomers!

Historische panden.

Stationsstraat 17 - Abcoude

In onze beide dorpen staan, zoals in de meeste zich respecterende dorpen en steden, een aantal historische panden. Het merendeel hiervan werd gebouwd in de 18e en 19e eeuw. Deze gebouwen geven de couleur locale aan de gevelwand van een straat. Wij zullen in de komende nummers aandacht besteden aan een aantal karakterestieke plekken.

We starten met het gepleisterde pand aan de Stationsstraat 17*. Dit statige pand valt op door zijn volume en de opvallende vensters aan de voorgevel. Het straalt een dorpse voornaamheid uit. En dat heeft een achtergrond!

Het huis staat op een locatie waar al eeuwenlang bebouwing heeft bestaan. Tot ver in de 19e eeuw stonden er twee eenvoudige woningen. In deze woningen huisden tot 1863 eenvoudige

lieden zoals een werkman, een nachtwachter, een tuinknecht, een stoelenmatter en een schipper.

In 1862 werden ze, tesamen met twee andere aanpalende panden, aangekocht door Witsen Baron Straalman. Deze tot de zgn. jonge Nederlandse adel behorende eigenaar, woonde zelf in Baambrugge. In september 1859 was hij verhuisd van Amsterdam naar Baambrugge. Daar woonde hij in het huis Geinwijck aan de Rijksstraatweg. Op 32 jarige leeftijd huwde hij met de Engelse Frances Horton.

In 1862 wordt hij lid van de gemeenteraad van het toenmalige Abcoude Baambrugge. In juni 1863 verhuist hij naar Brussel. Hij overlijdt in augustus 1865 in Den Haag.